

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

עין משפט נר מצוה

ד א ב מיי פ"ק מהל
שמיטה הלכה כי סמג
עשין סג סו"מ י"ד סי'
מז סעי' ז:

שיטה מקובצת

א דאם היה תחלתו יותר
מלוג בעינין שיעור גדול
יותר לשבריו יותר מכדי
סיבת קטן מלוג ועד סאה
כן נמצא בס"י: ז מותר
אוהו אבר באכילה וניתר:
ג לאפות בו סומגין
דמשמע: ז גבי תפלה
המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כי אם היה
טמא אפי' החזיק לוג עד
שלא נשבר ונכשיו מחזיק
בכדי סיבת קטן טמא:
מאי לא לוג כלמטה
כלומר אפי' החזיק לוג
קודם שנשבר שיעורו בכדי
סיבת קטן השבר וטמא
ושי"מ עד ועד בכלל.
לא לוג כלמטה כלומר
אם החזיק לוג עד שלא
נשבר כמחזיק יותר מלוג
ואינו טמא השבר בכדי
סיבת קטן: מלוג ועד סאה
ברביעית. כלומר אפי'
החזיק סאה קודם שנשבר
דיו השבר ברביעית ואם
מחזיק ברביעית טמא
דעדין חשוב: (כלומר)
מאי לא לוג סאה כלמטה.
כלומר כפחות מסאה
ושי"מ עד ועד בכלל: לא
סאה כלמטה. כלומר דאם
מחזיק סאה לא ידיו לשבר
ברביעית דאי' אנו מחזיק
יותר מרביעית אינו טמא:
מסאה ועד סאתים חצי
לוג. כלומר דאפי' מחזיק
סאתים עד שלא נשבר
וטמא והשבר מחזיק חצי
לוג חשבו כלי וטמא מאי
לא סאתים כלמטה דאפי'
מחזיק סאתים כפחות
דאמרינן דאפי' לשבר חצי
לוג: סאתים כלמטה דאי'
מחזיק סאתים לא דיו
לשבר חצי לוג דעד
ולא עד בכלל. והנתיב
לוג כלמטה כו' כלומר
ושי"מ עד ועד בכלל:
הוא [לחומרא] אבל
אי אמרינן כסלע כפחות
מכסלע כאיסר (יותר)
כפחות מכאסר והו' לקולא
לפיכך אמרינן כסלע יותר
מכסלע כו': חזן מכגריס
דאמרינן אם ראהו חתם
של חתמים להקל כלומר
הא דאמרינן יותר משרשה
טחור לא אמרינן דעשרה
לממעלה אלא כלמטה
לחומרא: הני הוא דאסירא
הא בהמה גופה שריא
כלומר [הא] הכא דחזתן
מן הטחול ומן הכליות
דרמי לניקב וקאמרינן
הבהמה כשהי. וכיצד
חזיתן ניקב טחור: וליה
הילכתא כרב עיריא דאמר
ניקב הטחול טריפה:

שיעורין בכדי סיבת קטן ועד לוג. אכל אם היה תחלתו יותר מלוג בעינין שיעור גדול לשברים יותר מכדי סיבת קטן ואפילו יחדו בטולה דעתו אכל כל אדם ואין יחדו דרך דרך יחדו שברים הבאים מכדי גדול לזרזר סיבת קטן וכן נראה *דע"י יחדו מיי"י הכא דהיאך יקבלו שברים טומאה אם לא ע"י יחדו הא אמרינן בסוף המנעי (שם ז'ה): דכלי חרס שניקב כמו"א זית טחור מלקבל זו זימס ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים ושם פירש בקונטרס כלומר טחור הוא מלקבל טומאה עוד משום סמס כלי חרס ששיעורו זימס וגם אם היה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים שסמס יחדו שזו לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהבא או אם מתחלה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלא שזעין קטן יחדו ואפי' דתנא כמספתא דכלים שזעין קטן מחט וטענת שזלי המחזין ושזלי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מחזיקיהן] אין ממלאין כהן ואין מקדשין כהן ואין מו"ן מהו וכו' שפן ועשה מהן כלים מלקבלן טומאה מכאן ולהבא דברי ר' מאיר ותכ"א כל כלי חרס שטער שעה אחת שזו אין לו טומאה לעולם ואי זעין יחדו לקבל זו רמונים כשניקב כמו"א זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהבא אכל אי לא זעין יחדו אפי' שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי למקום

לרמונים וי"ל דהיאך דתוספתא מיי"י דלא חזי על ידי יחדו זלי מיקון * ולהכי זעריס הפחתין מששיעור המפורש כאן זענתמיה דמתמת גריעומא לא מהני יחדו אכל היכא דלא זעין מיקון דאין מחוסר אלא יחדו לא אמרן דכיון שטיהר שזו לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן זמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מחרצבה טפחים טחור מירחו זעריס מקבל טומאה משיקונו לאפות זו סופגין * משמע דאחא זיה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אכל שברים קטנים ע"י נחשדים להיות עוד כלים ע"י שום תקון ואפי' לפי מה שפירש דלא מהני רחוימ' לשברים לקבל טומאה עד שיחדו הא דפרק כל הכלים (שם דף קמ"ד) פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי שנשבר בשבת וראוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום נולד ור"מ שרי דלית ליה נולד אכל כ"ע מודו שאם נשבר מערב שבת דלא היו נולד ושירי לטלטולי בשבת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלא אם הוא לענין שבת ואם כן לענין טומאה נמי מנא הוא דלאמר רבא דפרק כל הכלים (שם דף קמ"ג) גזי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח ה"מ דלא זעין יחדו לענין שבת גזי רבא דליתאוס מסאניה זעריס דאילו הוה בחצר חזי לזכסויי זיה מנא וי"ל דלעולם זעין יחדו לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחדו דכיון דניטל * חודה או עוקקה לא מהני זה יחדו והא דתנן זמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל * חודה או עוקקה שניטל אכל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחדו לענין שבת לא תקנו יחדו וכן משמע התם דהיאך דתרגמא אביי אליבא דרבא בגולמי דמימליך עליהו ומשיי להו מנא משמע דאע"ג דטחורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראיה להיות כלי ע"י יחדו ומיהו קשה מההיא דאמר בפרק זמא אשה יואלה * העושה זגין למכתשת ועיניה ונתמפתת מניקות יש להם עיניב טמאים אין להם עיניב טחורים נטלו עיניבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש * ר' יוסי זר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע זו מים לתינוק אלא דבראיות זעלמא זלא יחדו מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק זלא יחדו מיי"י מדפליג עליה ר' יוסי זר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דזעין מעין מלאכה ראשונה * ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיניב מעולם מה לי היה לו עיניב ויטול ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא זעין מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים בזמדרקות עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר חף אומר זממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיא ע"כ זלא יחדו דמיא דכפה סאה וישב עליה דלא יחדו ישיבה דנמעט ליה מדמתיב ארבי ישב עליו הזב מי שמיחד לשיבה ילא זה שזאמרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיניב דקאמר התם אית לן למימר דחשיב ליה לן לגמוע שערדין ראוי לגמוע עיניב לאפילו זלא יחדו ולמי' הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי זעלמא זעין מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו אפי' זעלמא זעין מעין מלאכה ראשונה אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה בגימוע מים דהוי עמוד ונעשה מלאכתנו: **ה"ת** לחומרא. השתא חזר זו מכל מה שמירך והוי כמו אלא:

עד לוג. שיעור זה ניתן לשברי כלים שלא היה תחלתו אלא עד לוג דאם היה תחלתו יותר מלוג אהיו שיעור שבריו זעריס הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה.** כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר * על סאה שיעור שבריו זעריס הלוג: **סאה נלמעלה.** ושיעור שבריו בחלי לוג כדלקמן: **סאתים נלמעלה.** ושיעור שבריו זמורת כהניס * וזמסכת כלים (פ"ב מ"ז) זלוג שלם: **הסניא לוג נלמעלה כו'.** אלא זכולוהו עד ועד בכלל: **הסס לחומרא.** משום הכי אמרינן זכו עד ועד בכלל דלזלינן לחומרא דמטמינן לשברים זשיעור זוטא זכל כסלע וכאסר דרב נחמן אי הוה אמרינן זכו עד ועד בכלל הוי קולא לאכזורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זיל זיה לחומרא ואי עד ועד בכלל קולא היא אימא עד ולו לא זעין זכלל: **כל שיעורים של חמשים להחמיר.** אי מלומס חומרא הוא שערניהו זמלומס ואי מלומס קולא שערניהו זשוקא: **חזן מכגריס של כסמים.** ששינו זנדה (דף נ"ח) דהרואה כסם של דס זנגדה כגריס טמא דמסקפין לה זדס זדה אע"ג דכי משערת ליה זמלומס חומרא הוי לא הויא טמאה אלא זיותר מכגריס אכל כגריס עלמנו מחזיקין ליה זדס מלכותא ויהיו להקל דאע"ג דכגריס שיעורו זעין כגריס ועוד והכי תניא זהרואה כסמס * וטעמא משום דתמתיס עמנן דרזנן דמדלוריתיה * (ויקרא טו) דס זובה זצנעתי לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוא ולאו דנימא נמי זמקוס קולא עד ועד בכלל: **דקסני עלה דהיא.** דחזל היו"א חמשה טפחים כלמעלה טמא דעד דקתני עד חמשה טחור ולא עד בכלל: **עשרה כלמטה.** דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד בכלל קאמר אלא זבת חומרא איל: **חוסך מעובר.** זעמעי זבהמה ולא ילא זמטובה: **מוסר.** זאזר זכאילה וניתר זשיטתמה כעובר עמנו וטעמא מפרש זבהמה המקשה (לקמן ט"ט) מכל זבהמה תלכו': **מן הטחול ומן הכליות.** של זבהמה אם נחתך מהם חף על פי שלא הוציא החתיכה ממטובה אסור זכאילה משום אבר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תלכו' שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל זבהמה תלכו' להמיר דבר אחר זשגופה אכל כשהיא חסרה דהנמלא זמטובה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל זבהמה דהיינו הנמלא זב. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עממה שריא חף על גב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך זלא נקב דכל נקב משום חיתוך הוא: **הוא הדין דבהמה נמי אסירא.** דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שעל ידי דקב הוא הולך דמוספין מלאכו והחולין רב זגופה: **אידיד דתנא רישא מוסר.** זחתיכה זעממה דלזיטריך לזאשמועינן דלאו אבר מן החי הוא תנא אסורא דסיפא נמי זחתיכה: **לקסה זבוליא.** כגון מליא מוגלא: **זבוליא אחס.** וכ"ש זשתיכה:

למקום
זה יחדו והא דתנן זמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל * חודה או עוקקה שניטל אכל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחדו לענין שבת לא תקנו יחדו וכן משמע התם דהיאך דתרגמא אביי אליבא דרבא בגולמי דמימליך עליהו ומשיי להו מנא משמע דאע"ג דטחורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראיה להיות כלי ע"י יחדו ומיהו קשה מההיא דאמר בפרק זמא אשה יואלה * העושה זגין למכתשת ועיניה ונתמפתת מניקות יש להם עיניב טמאים אין להם עיניב טחורים נטלו עיניבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש * ר' יוסי זר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע זו מים לתינוק אלא דבראיות זעלמא זלא יחדו מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק זלא יחדו מיי"י מדפליג עליה ר' יוסי זר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דזעין מעין מלאכה ראשונה * ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיניב מעולם מה לי היה לו עיניב ויטול ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא זעין מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים בזמדרקות עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר חף אומר זממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיא ע"כ זלא יחדו דמיא דכפה סאה וישב עליה דלא יחדו ישיבה דנמעט ליה מדמתיב ארבי ישב עליו הזב מי שמיחד לשיבה ילא זה שזאמרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיניב דקאמר התם אית לן למימר דחשיב ליה לן לגמוע שערדין ראוי לגמוע עיניב לאפילו זלא יחדו ולמי' הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי זעלמא זעין מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו אפי' זעלמא זעין מעין מלאכה ראשונה אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה בגימוע מים דהוי עמוד ונעשה מלאכתנו: **ה"ת** לחומרא. השתא חזר זו מכל מה שמירך והוי כמו אלא:

א [כלים פ"ב מ"ב],
ב נדה נ"ח: ע"ג,
ג [מספתא דכלי ז"ב מ"ב]
ד [למיל ז"ב מ"ב],
ה לקמן ס"ה, ו [כזב הכ"י סי' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ואפי' נחתך וכו' ואפשר דלא הו' גריס אלא לישנא קמא זכבד כמו זמסאי דדין דלית זכו לישנא זמרח ע"ל,
ו [לעיל ז"ב מ"ב] ח [ז"ל ע"ד], ט [שמיי פרשה ז], י [זעריס ד'], י"א [בגון זשברים הפחתים כו' ז"ל מ"ה"מ], י"ב [דף קמ"ד], י"ג [ז"ל רובה, ט [שם ג"ג], ט [שם כ"ג], ט [ז"ל ז' שעות], ט [נתיב מוס' זכרות כו' ד"ה אביעא לזו].

גליון הש"ס

גמ' כל שיעורי חכמים וכו'. עיין לעיל מו ע"א מוס' ד"ה עד: תוס' ד"ה שיעורין וכו' דע"י חזון מיי"י. עיין לקמן דף ע"ב ע"ב מוס' ד"ה זשענת:

הגהות הב"ח

א [תוס' ד"ה שיעורין וכו' מלאכה ראשונה וכו' יחדו מה לי כלי' וזמית ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב זעלמיטו מקום שהיא עבה, אכל זקולשיה כשהי (ע"י זמבור. חותך מעובר זשמביעה. והינה חתיכה זמטה, מותר באכילה. זשיטתמה, כליף זמרח זמכל זבהמה תלכו' [קמן חסו]. מן הטחול ומן הכליות. של זבהמה עממה, אסור באכילה. ואע"פ זשינו זבהמה לא הותר זשיטתמה, להי נקב טחול וזליות משום דמירי דלא מיטערא הוא (ס"ט).